

Itämeri ja Pohjolan vakaus

Seppo Kääriäinen

Suomi on osa laajaa Pohjolaa. Se, mitä Pohjolassa tapahtuu, heijastuu meille tavalla tai toisella. Asia on myös toisin päin: Suomi vaikuttaa omalla politiikallaan, valinnoillaan ja toiminnallaan Pohjolan tilanteisiin.

Tarkoitan laajalla Pohjolalla Euroopan pohjoista ja luoteista kolkkaa. Pohjoisessa se on arktisella alueella, Jäämeressä. Etelässä Pohjola ulottuu Itämeren yli Keski-Euroopan pohjoisosiin, Baltiaan. Lännessä olemme Atlantin valtameren rannoilla Islantia myöten. Idässä vastaan tulee Venäjä. Laaja Pohjola on iso osa kotimaanosaamme.

Pohjolassa on ollut aina tarve toimivaan yhteistyöhön niin sisäisesti kuin ulospäinkin. Turvallisuus, talous, ympäristö ja rikollisuus sitovat yhteen ja vaativat tiivistyvää yhteistoimintaa. Olemme maantieteellisesti kytkeytyneet toisiimme niin, että vain yhteistoiminnalla alueen ongelmat voidaan ratkaista ja turvallisuus taata.

Suomen ulkopolitiikan keskeinen tavoite on ollut vahvistaa Pohjolan turvallisuuspoliittista vakautta. Ruotsin ja Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen samalinjaisuus ja kiinteä yhteistyö on erittäin keskeinen tekijä Pohjolan vakauden näkökulmasta myös tulevaisuudessa. Pohjola on pysynyt maailman ja Euroopan muutoksissa vakaana alueena. Voi sanoa, että varsinkin Ruotsin ja Suomen yhteinen pyrkimys on tuonut tulosta, jolla on merkitystä, kun pohditaan tulevaisuuden politiikkavalintoja.

Keskinäisriippuvuuden maailmassa kaikki liittyy kaikkeen. Turvallisuuspoliittinen vakaus, taloudellinen yhteistyö, ympäristöongelmien ratkaiseminen, ympäristökatastrofien estäminen Itämerellä ja yhteisen meren pelastaminen ovat kytköksissä toisiinsa. Jos turvallisuuspoliittinen vakaus murtuisi, se heijastuisi kaikkeen muuhun tärkeään yhteistyöhön.

Laajassa Pohjolassa on kolme erilaista turvallisuuspoliittista järjestelmää. Norja, Tanska ja Islanti ovat Baltian tasavaltojen tapaan Naton jäseniä. Suomi ja Ruotsi ovat sotilaallisesti liittoutumattomia. Venäjä on omalla pohjallaan. Historian saatossa näiden blokkien välillä on kehkeytynyt tasapaino. Se on

palvellut kaikkien intressejä. Yksikään Pohjolan valtioista ei ole halunnut horjuttaa tasapainoa ja siitä heittyvää ennustettavuutta. Vakauden vaihtoehto on jännitteisyys.

Arktinen alue on muutoksessa. Sitä on seurattava valppaasti. Alueella on iso poliittinen ja taloudellinen merkitys laajan Pohjolan valtioille ja myös suurvalloille kuten Yhdysvalloille ja Kiinalle. Meneillään on kilpajuoksu. Arktisten resurssien hyödyntämisessä on pidettävä tiukasti johtotähtenä ekologista kestävyyttä ja paikallisväestön elinkeinojen ja kulttuurin kunnioittamista. Tähän mennessä kaikki osalliset ovat melkein kuin yhdestä suusta vannoneet sen puolesta, että arktinen alue pidetään sotilaallisen varustautumisen ulkopuolella. Se on hyvä asia, mutta vaatii jatkuvaa seurantaa.

Itämeri on Pohjoismaiden, Baltian tasavaltojen ja Venäjän yhteinen meri. Se on kaikille elintärkeä kulkuväylä ja läheinen elinympäristö. On kliseemäistä nimittää Itämerta ”rauhan mereksi”. Niin se vain on. Kaikkien rantamaiden yhteinen intressi on toimia niin, että Itämeri on rauhan meri ja että sotilaallinen varustautuminen sen piirissä olisi minimaalista. Öljyvahinkojen ennaltaehkäiseminen ja meren puhdistaminen ja pelastaminen tuleville polville sekä päästöjen sulkeminen onnistuu vain vastuullisella yhteistyöllä. Kaikki liittyy kaikkeen. Viimeisimmät tiedot (Helsingin Sanomat 6.8.2014) kertovat veden puhdistuneen ainakin kansalaishavaintojen perusteella.

Laajan Pohjolan ja Itämeren asioiden hoitaminen onnistuu parhaiten yhtenäisessä Euroopassa, idän ja lännen yhteistoiminnassa. Vastakkainasettelu pilaa varmuudella tehokkaasti kaikkea järkevää yhteistyötä. Vastakkainasettelu heijastuu myös Itämeren alueelle.

Suomi on Eurooppa- ja turvallisuuspolitiikassaan omaksunut vuosikymmeniä sitten sillanrakentajan meiningin. Se on ollut ja on viisas tie. Nyt sillä on käyttöä.

Seppo Kääriäinen
VTT, kansanedustaja
Keskustan eduskuntaryhmä

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).